

Ετυμολογία ομηρικών ανατομικών όρων κεφαλής και τράχηλου

Ελένη ΚΟΝΣΟΛΑΚΗ¹, Παναγιώτης ΑΓΓΟΥΡΙΔΑΚΗΣ², Γεωργία ΦΡΑΓΚΑΚΗ³, Γεώργιος ΡΩΜΑΝΟΣ⁴,
Παναγιώτης ΧΑΤΖΗΜΑΝΟΛΗΣ⁵

Κλινική Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής, Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου
(Διευθυντής: Δρ. Π.Ι. Χατζημανώλης)

Etymology of homeric anatomical terms for the head and neck

Eleni KONSOLAKI, Panagiotis AGGOURIDAKIS, Georgia FRAGAKI, Georgios ROMANOS,
Panagiotis HATZIMANOLIS

Oral and Maxillofacial Surgery Department, University Hospital of Heraklion, Crete, Greece
(Head: Dr. P.I. Hatzimanolis)

Ιατρικής ιστορίας εργασία
Medical history paper

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Η αναζήτηση της προέλευσης των ιατρικών όρων που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή πράξη αποτελεί μία διαδικασία που ξεκινά από το απώτερο παρελθόν. Ήδη στα ομηρικά έπη περιλαμβάνονται λέξεις που αναφέρονται στην κεφαλή και στον τράχηλο, πολλές από τις οποίες έχουν επιβιώσει με κάποια μορφή στις σύγχρονες γλώσσες. Τόσο ιατρούς και φιλόσοφοι έχουν ασχοληθεί με την ετυμολογία της σχετικής ιατρικής ορολογίας σε συγγράμματα και λεξικά. Η παρούσα εργασία καταγράφει ετυμολογικές προτάσεις για τους ανατομικούς όρους της κεφαλής και του τράχηλου που μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο βοήθημα για τον στοματικό και γναθοπροσωπικό χειρουργό.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ετυμολογία, κεφαλή, τράχηλος.

SUMMARY: The search for the origin of medical terms used in everyday practice has started since the distant past. Words that refer to the head and the neck can be found as early as in the Homeric epics; many of these have survived in some form in modern languages. Both doctors and philosophers have been concerned with the etymology of medical terminology in studies and dictionaries. This paper presents etymological suggestions for the anatomical terminology of the head and the neck as a useful aid to the oral and maxillofacial surgeon.

KEY WORDS: etymology, head, neck.

¹ ΣΓΠΧ, Αναπλ. Διευθύντρια
ΕΣΥ

² Επίκ. Καθηγητής Παν/μίου
Κρήτης

³ Φιλόλογος

⁴ ΣΓΠΧ, Επιμελητής Α'

⁵ ΣΓΠΧ, Διευθυντής ΕΣΥ

Παρελήφθη: 1/04/2011 - Έγινε δεκτή: 10/05/2011

Paper received: 1/04/2011 - Accepted: 10/05/2011

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρώτο αρχαίο σύγγραμμα που ασχολήθηκε με την ετυμολογία των λέξεων είναι ο πλατωνικός διάλογος Κρατύλος που ασχολείται με την ορθότητα των ονομάτων (Peraki-Kyriakidou, 2002). Στο διάλογο αναφέρεται ότι:

«τὸ ὄνομα εἶναι ὄγανο διδασκαλικό. Το χρησιμοποιούμε για να διδάξουμε και για να διακρίνουμε ... για να ξεχωρίζουμε την ουσία των πραγμάτων με τον ίδιο τρόπο, οπού η σαΐτα ξεχωρίζει το ύφασμα» (Πλάτωνος Κρατύλος, βιβλ. Α, κεφ. 17, παρ. 12, μτφρ. Γ. Κεντρωτής, 2001).

Από την εποχή του Ομήρου καταβάλλεται προσπάθεια ονοματολογίας των ανατομικών μορίων. Με το ίδιο θέμα θα ασχοληθούν αργότερα ιατροί (Ιπποκρατικοί, Ρούφος Εφέσιος, Γαληνός, Αρεταίος, Ορειβάσιος κ.ά.), φιλόσοφοι (Αριστοτέλης), αλλά και διάφοροι σχολιαστές σε συγγράμματα μελέτης και ερμηνείας των ποιητικών λέξεων. Το 1865 ο Daremberg κατέγραψε 132 ανατομικούς όρους που αναφέρονται στα ομηρικά έπη (Daremberg, 1865).

Σκοπός αυτής της μελέτης είναι να παρουσιαστούν ετυμολογικές προτάσεις για τους ανατομικούς όρους κεφαλής και τραχήλου που εμφανίζονται στον Όμηρο, πολλοί από τους οποίους επιβιώνουν σε σύγχρονους ιατρικούς όρους με διεθνή αποδοχή και εφαρμογή.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Στον Πίνακα παρουσιάζονται προτάσεις ετυμολόγησης 36 ομηρικών λέξεων, οι οποίες αναφέρονται σε ανατομικά μόρια κεφαλής και τραχήλου. Οι προτάσεις αυτές προέρχονται από λεξικά και άλλες πηγές διαφόρων περιόδων. Είναι ενδιαφέρον ότι πολλές λέξεις της σύγχρονης ελληνικής αλλά και της διεθνούς ορολογίας είναι παραπλήσιες με τις ομηρικές λέξεις στις οποίες γίνεται αναφορά.

Πίνακας: Ετυμολογία των ανατομικών όρων κεφαλής και τραχήλου

Όνομασία Πρώτη αναφορά	Ετυμολογία/ παρετυμολογία	Βιβλιογραφία
Κεφαλή (με την έννοια του ατόμου, προσώπου: Ιλ. Γ 227 Θ 281, Λ 55, Σ 82, Οδ. λ 557, δ 262) (με τη σημασία της ζωής: Ιλ. Δ 162, Ρ 242, Οδ. β 237)	από την ίνδοευρωπαϊκή ρίζα *ghebh(e) => κεφάλι (σημ. I) ή από το καρφαλή (κάρφεσθαι = ξηραίνεσθαι), επειδή είναι ξηρά και οστεώδης	Μιπαμπινιώτη, Ετυμολογικό Λεξικό, σελ. 671 Μελετίου, Περί της του ανθρώπου κατασκευής, σελ. 52 Ωρίωνος, Περί ετυμολογιών, σελ. 81
Κάρα (η/το) (ιωνικός τύπος: η κάρη = η κεφαλή) (Ιλ. Α 530, Γ 43, Λ 261)	kšra (= qr...x), čpō toà tetricīsqai ή kr̥ta (čpō toà kr̥toj), επειδή κυβερνά (εκεί εδράζεται ο νούς που κυβερνά την ψυχή)	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 45 Μελετίου, Περί της του ανθρώπου κατασκευής, σελ. 52

INTRODUCTION

The first ancient text to discuss the derivation of words is Plato's dialogue Cratylus, which is concerned with the accuracy of names (Peraki-Kyriakidou, 2002). In the dialogue it is stated that:

"A name, then, is an instrument of teaching and of separating reality, as a shuttle is an instrument of separating the web" (Plato, Cratylus, 388b, trans. H. N. Fowler, 1921).

From Homer's time onwards, efforts have been made to provide a nomenclature of the parts of the body. The subject later preoccupied doctors (Hippocrates, Rufus of Ephesus, Galen, Aretaeus, Oribasius and others), philosophers (Aristotle), and also various commentators on texts concerning the study and interpretation of poetic terms. In 1865, Daremberg recorded 132 anatomical terms mentioned in Homer's epics (Daremberg, 1865).

The aim of this paper is to present etymological suggestions for the anatomical terms for the head and neck which appear in Homer, many of which survive in internationally-accepted modern medical terms.

MATERIALS AND METHODS

The table below sets out suggested etymologies for 36 Homeric terms, referring to various anatomical parts of the head and neck. These suggestions are drawn from dictionaries and other sources of various periods. It is interesting that many words in modern Greek and even international terminology are similar to the Homeric words examined here.

Κρανίον (Ιλ. Θ 84)	από την ινδοευρωπαϊκή ρίζα *ker-δ- (κεφάλι), από το κραίνειν = βασιλεύειν του όλου σώματος ή από το κάρα = καρανείον	Μπαμπινιώτη, Ετυμολογικό Λεξικό, σελ. 728 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, σελ. 342 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 535 Ζωναρά, Lexicon, σελ. 1255
Πρόσωπο (Ιλ. Ν 212, Ι 373, Σ 24, Ο 147, Οδ. σ 192, χ 405, Ησιόδου Ἔργα και Ημέραι 62)	προς ώπα: μπροστά στα μάτια = το πρώτο φαινόμενο μέρος του ανθρωπίνου σώματος ή από το πρόσω τους ώπας ἔχειν (επειδή μόνο το ανθρώπινο πρόσωπο έχει τους οφθαλμούς μπροστά και όχι στα πλάγια)	Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 561 Μπαμπινιώτη, Ετυμολογικό Λεξικό, σελ. 1181 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 691 Σκαρλάτου Βιζαντίου, Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσης, σελ. 1203 Ωρίωνος, Περί ετυμολογιών, σελ. 94
Τράχηλος (Ευριπίδου Ικέτιδες στ. 716)	εκ του τρέχω , λόγω των ταχειών αυτού κινήσεων ή εκ του τραχύς + ήλος (ο τραχείς ήλους έχων), Νίστιδεj gl̄r tō m̄sjoj toàto	Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, σελ. 533 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 764
Αυχήν (Ιλ. Η 12, Οδ. κ 559, Ησιόδου Ἔργα και Ημέραι 813)	εκ του όχος (άρμα), εφ' ου οκείται η κεφαλή ή από το αὔτηρος (= ξηρός τόπος), (αύω = ξηραίω) – αὔτηρος – αὔτηρος, Δ katέχροj tōpoj toà sēmatoj ή παρά το αυχέω = καυχώμαι	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 174 Ζωναρά, Lexicon, σελ. 342 Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 115
Ανθερεών (ο υπό το γένειο τόπος) (Ιλ. Α 501, Γ 372, Ε 293)	από το ανθέω, επειδή εκεί κυρίως αυξάνουν (ανθούν) οι τρίχες του γενείου.	Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 70 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 174
Βλέφαρον (Δωρικός τύπος: γλέφαρον) (Ιλ. Κ 187, Οδ. Ι 389, ρ 490, ψ 33, υ 54, Αισχύλου Αγαμέμνων 15, Σοφοκλέους Αντιγόνη 1302, Ευριπίδου Κύκλωψ 673)	εκ του βλέπω À βλεπέαρον = βλέφαρον από τις λέξεις « <i>ron ka'</i> bl̄spe[li]», επειδή a „roum̄shou aÚtōa t̄m̄p̄ t̄l̄ Ÿnw bl̄spomen	Charntraine, Dictionnaire étymologique, σελ. 180 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, I, σελ. 494 Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 128 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 199 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, σελ. 27
Βρεχμός (Ιλ. Ε 586) - Βρέγμα Βατραχομυομαχία 231)	βρέχω , το πρώτο μέρος της κεφαλής που βρέχεται στη βροχή ή επειδή το οστό αυτό βραδύτερον οστεούται, ώστε είναι υγρό και απαλό.	Charntraine, Dictionnaire étymologique, σελ. 195 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 212 Ωρίωνος, Περί ετυμολογιών, σελ. 34 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, I, σελ. 507 Σκαρλάτου Βιζαντίου, Λεξικό της Ελληνικής γλώσσης, σελ. 237
Γνάθος ποιητικοί τύποι: Γναθμός (Οδ. σ 29, υ 347, Ευριπίδου Μήδεια 1201) Γένυς (Ιλ. Α 416, Οδ. λ 320)	πιθανόν από το γναμπτός (καμπτός) = η καμπτόμενη σιαγών	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 235, 297 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, σελ. 297 Ζωναρά, Lexicon, σελ. 444
Γλήνη (η κόρη του οφθαλμού και όλος ο βολβός) (Ιλ. Ξ 494, Οδ. Ι 390)	γλαύσσω = λάμπω γλαυκώπις = ονομασία της Αθηνάς (λ.χ. Ιλ. Α 206, Β 166), η έχουσα λαμπτερούς οφθαλμούς	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 233 Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 141
Γλώσσα (Οδ. γ 332, 341, Ησιόδου Ἐργα και Ημέραι 707)	πιθανόν εκ του γλωχίς = αιχμή Ή ἱ θρῷ γνῖσιν γλούσα τῇ t̄m̄n t̄l̄ diano...v	Charntraine, Dictionnaire étymologique, σελ. 230 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, III, σελ. 535 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 235
Εγκέφαλος (Ιλ. Γ 300, Οδ. Ι 290, Ι 458, Αριστοφάνους Νεφέλες 1276)	ο εν κεφαλή (εντός της κεφαλής) Ή parj tō t̄m̄kei keisqai t̄l̄ f̄zη (οι οφθαλμοί)	Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, II, σελ. 211 Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 179 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 310 Ωρίωνος, Περί ετυμολογιών, σελ. 57

Επισκύνιον (Ιλ. Ρ 136, Αριστοφάνους Βάτραχοι 823, Θεοκρίτου Ειδύλλια 24)	από τη ρίζα ΣΚΥ – σκύτος – σκύλον = δέρμα, κατ metξεσιν τοà e, n) Ἐπί+ σκύνια (= οφρύες) Tō per` tlj Ñfrāj dšrm̄a επί+σκύω (= κατσουφάζω)	Chantraine, Dictionnaire étymologique, σελ. 360 Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 237 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, σελ. 505 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 364 Σκαρλάτου Βυζαντίου, Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσης, σελ. 508
Ινίον (Ιλ. Ε 73 , Ζ 495)	Ινίον εκ του ις = πλατύ νεύρο, επειδή από εκεί περνούν οι ίνες (= τα νεύρα)	Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, σελ. 290 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, II, σελ. 529 Σκαρλάτου Βυζαντίου, Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσης, σελ. 625 Ωρίωνος, Περί επιμολογιών, σελ. 76 Μελετίου Περί της του ανθρώπου κατασκευής σελ. 54
Κρόταφος (Ιλ. Δ 502, Ο 609, Οδ. λ 319, σ 378)	παρά την κόρσην (kÓrsafoj- kÓrttafoj-krÓtafoj) κρότος + επίθημα -φος Óti kroÚousi t̄h̄n f̄h̄n pallÓmenoi, ή Óti θ krouÓmenoj e, aÙtÔn, t̄fon oceei, ka^ cemplhktoj g...netai	Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 376 Μπαμπινώτη, Ετυμολογικό Λεξικό, σελ. 735 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, II, σελ. 781 Μελετίου, Περί της του ανθρώπου κατασκευής, σελ. 54 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 541
Λαιμός (Ιλ. Ν 388, Τ 209, Οδ. χ 15)	λάμος = χάσμα, βάραθρο ή από το λάειν = απολαύειν ή par tō l̄eftw=kat d...yh̄ fl̄sgomai.	Σκαρλάτου Βυζαντίου, Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσης, σελ. 778 Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 384 Ωρίωνος, Περί επιμολογιών, σελ. 94 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 558
Δειρή (ομηρική λέξη για το λαιμό) (Ιλ. Γ 371, Ν 202, Οδ. ψ 208)	δέρω (= γδέρνω) το μέρος όπου αρχίζει η εκδορά των ζώων	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 262 Μελετίου, Περί της του ανθρώπου κατασκευής σελ. 91 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, σελ. 341
Λαυκανή (ομηρική λέξη για το λαιμό) (Ιλ. Χ 325)	από τη ρίζα λαπ/λαφ = λαφύσσω = καταπίνω απλήστως (λαφυγμός = λαιμαργία)	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 558 Σκαρλάτου Βυζαντίου, Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσης, σελ. 783
Μέτωπον (Ιλ. Ν 615, Ο 102, Π 70, Π 798, Ψ 396)	μετ(α) + ωψ (= μάτι, όψη) ή εκ του Ὀρψrwpon = tō Øper toÝj ñpaj Ôn.	Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 423 Μπαμπινώτη, Ετυμολογικό Λεξικό, σελ. 853 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 581 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, III, σελ. 149 Μελετίου, Περί της του ανθρώπου κατασκευής σελ. 54 Darembert, La médecine dans Homère, σελ. 40
Οδούς (στον Όμηρο και Ησίοδο απαντά ως έρκος οδόντων) (Ιλ. Δ 350, Ι. 409, Οδ. α 64, γ 230)	από τη ρίζα ΔΑ (έδω = τρώγω) ή (δαιώ = χωρίζω, κομματίζω)	Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 423 Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 615 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, III, σελ. 270
Όμρα (Ιλ. Γ 217, Οδ. ε 492) (σημ. 2)	από τη ρίζα ΟΠ (όπμα – ομμάτιο – μάτι)	Μπαμπινώτη, Ετυμολογικό Λεξικό, σελ. 974 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, III, σελ. 306 Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 466
Οφθαλμός (Ιλ. Ω 204, Οδ. τ 211, Αριστοφάνους Νεφέλες 363)	από τη ρίζα ΟΠ (οφθαλμοί = οι των οπών θάλαμοι)	Μπαμπινώτη, Ετυμολογικό Λεξικό, σελ. 1010 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, III, σελ. 391 Πανταζίδου, Λεξικόν Ομηρικόν, σελ. 492 Ζωναρά, Lexicon, σελ. 1489

Ους (Κρητ. & Λακων. αυς - αυτίον) (Ιλ. Μ 442, Α 109, Σ 272, Χ 454, Κ 535, Οδ. μ 200, Αισχύλου Πέρσαι 605, Σοφοκλέους Αντιγόνη 1188)	εκ του αύω = φωνάζω = αᾶαι- tropí toà a e „j o : οᾶαι (τα ουτία – τα αφτιά)	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 639 Μπαμπινάτη, Ετυμολογικό Λεξικό, σελ. 245 Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, III, σελ. 385
Οφρύς (Ιλ. Π 740, Ν 88, Α 528, Οδ. π 164)	çpōfruej, of toŷj ὅραj φρουρούn (προστατεύoυn τa μάtiα apό tο νeρό tηs βroχήs kai tοn iδrώta) ή çpofrÚej of ṭm̄p^ tīn çpīn (oφθaλmώn) fuÔmenoi.	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σελ. 644 Ωρίωνος, Περί ετυμολογιών, σελ. 117 Ζωναρά, Lexicon, σελ. 1490
Παρειά (Ιλ. Γ 35, Οδ. β 153 Αισχύλου Πέρσαι 400, Σοφοκλέους Αντιγόνη 783, 1239)	εκ tηs πroθeσeωs πaρά + εiμi = tο πlaïnό tου proσawpou	Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν tηs Εllēnikejs Γlώσs, III, σeλ. 476 Σkαrlátou Bužantriu, Λeξikό tηs Ellēnikejs Γlώσs, σeλ. 1012
Ρις (Ιλ. E 291, Οδ. δ 445)	εk tου ρeω , diόtì katep̄hontai tа perepitawmatα tηs kefapl̄s	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σeλ. 704
Στόμα (δωρικός tύpos σtύma) (Ιλ. Ξ 467, Θεοκρίτου Eιdúλia 29 st. 25)	Téμνω – tōma – stoma (μe δuό σtηmāsieis: dī' aÜtoà tšmnontai t̄ sit...a À tō mōno tetmh-mšno mšroc tAj Óyewj	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σeλ. 728 Pantařidou, Λeξikón Omprikoñ, σeλ. 597 Ωrίωnοs, Peři εtymoloyiώn, σeλ. 145 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, σeλ. 512 Zonarā, Lexicon, σeλ. 1678
Σφόνδυλος (Ιλ. Y 483) (σημ. 3)	apό tο eσphixhai	Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν, σeλ. 739 Zonarā, Lexicon, σeλ. 1695
Υπερώα (Ιλ. X 495)	apό tωn υpεrώaw oikodomηmάtwon (upép tηn érapo = γn) ή υpέr + εrpώ = ophmή (apό ekei ophmátai n tpoiph̄)	Ωrίωnοs, Peři εtymoloyiώn, σeλ. 145, 155 Méga Etymoloyián Λeξikón, σeλ. 780
Υπώπιον (Ιλ. M 463)	υpό + ωψ: tο upό tουs ophthalmoús mέroς (zýgawma)	Pantařidou, Λeξikón Omprikoñ, σeλ. 656 Méga Etymoloyián Λeξikón, σeλ. 784
Φάεα (ομηρική onomasiά tωn ophthalμώn) (Οδ. π 15, p 39, τ 417)	apό tη ríza ΦA (φάw = λámpw, φéggw) = oι λamperoi ophthalmoi	Pantařidou, Λeξikón Omprikoñ, σeλ. 661 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, σeł. 547 Mēleziou, Peři tηs tου a nthrópou kataskeuήs σeł. 68
Φάρυγξ (Οδ. i 373, τ 480, Euripidou Kuklawψ 215)	Apό tη ríza ΦAP , φάρω = oxíz̄a tη ḡη μe árotro - pháraḡx ή apό tο φέρω (phéretai tο pnevúma)	Mέga Etymoloyián Λeξikón, σeł. 160 Pantařidou, Λeξikón Omprikoñ, σeł. 662 Ωrίωnοs, Peři εtymoloyiώn, σeł. 161
Χείλος (Ιλ. X 495, Οδ. σ 21 Ariostofánuς Acharnήs 459)	apό tη ríza ΧA – xáz̄omai (xáinw - xáska)	Pantařidou, Λeξikón Omprikoñ, σeł. 686 Méga Etymoloyián Λeξikón, σeł. 811
Ωψ (=ophthalμós, óψiς) (Ιλ. I 373, O 147, Οδ. x 405)	ή pafra tο xaiéin lógyous óptω = bléptω	Mέga Etymoloyián Λeξikόñ, σeł. 811
Σημειώσεις		
1. H koinή ríza *ghebh(e)l se káthe iñdoseupwpaikή glwsssa pírhe diaphorētikés morfēs: sti Latiñikí caput, stiñ Italiñikí capo, stiñ Archaia Gepr̄ manikí gebal, stiñ Archaia Skanđinavikí gaþi (mētawpo), stiñ Gotuñikí haubit, stiñ Agylíkí head, stiñ Ģermuñikí haupt k.á.		
2. 'Osses: Ompriekή onomasiά tωn ophthalμώn sto ñuikó ariθmō (Ił. N 435, N 616, M 466, Ψ 477, Οδ. ζ 131). Suγγenēs prois ta ñosse eñai to ñokkos = ophthalμós. Apό autó p̄proérxetai to latiniñik oculus-i, to galiliñk oeil, to italiñk oscchio, to agylík oye kai to ġermuñik auge.		
3. O 'Omrros metaxeiriz̄etai ḡia tōus sp̄onðulouç, kai idaīterā ḡia tōus sp̄onðulouç touç aukéna, ñiáforouç ñrouç. Giā pafraðeiḡma, giā tō p̄r̄wto aukéniç sp̄onðulouç x̄r̄s̄imopoīe t̄ phr̄as̄ «neiaton ast̄r̄aḡalou» (Ił. Ξ 466). Ep̄is̄es, me tō ñr̄o «s̄afonðulion» (Ił. Y 483) anaf̄er̄etai se sp̄onðulouç touç traxh̄louç, kat' ant̄ithes̄e p̄rois tōus állouç sp̄onðulouç tēs râx̄s̄ (Γ. P̄araðs̄euás, 2000).		

Table: Etymology of anatomical terms for the head and neck

Name Earliest Reference	Etymology/ Paretymology	Bibliography
Kephale Κεφαλή Head (in the sense of a person or individual: Il. 3. 227, 8. 281, 11. 55, 18. 82; Od. 16. 557, 4. 262) (in the sense of life: Il. 4. 162, 17. 242; Od. 2. 237)	from the Indo-European root *ghebh(e)l = head (n. l) or from karphale (καρφαλή = dry), because it is dry and bony	Babiniotis, p. 671 Meletius, p. 52 Orion Thebanus, Etymologicon, p. 81
Kara Κάρα Head (Ionic form: κάρη, kare) (Il. 1. 530, 3. 43, 16. 261)	kera (κέρα = hair) or krata (κράτα, κράτος = mastery), because it is the chief part	Etymologikon to mega, p. 45 Meletius, p. 52
Kranion Κρανίον Skull (Il. 8. 84)	from the Indo-European root *ker-ð- (head), from krainein (κραίνειν) = to reign over the whole body or from kara , karaneion (κάρα, καρανείον = head)	Babiniotis, p. 728 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, p. 342 Etymologikon to mega, p. 535 Zonaras, p. 1255
Prosopon Πρόσωπον Face (Il. 13. 212, 9. 373, 18. 24, 15. 147; Od. 18. 192, 22. 405; Hesiod, Works and Days 62)	pros opa (πρὸς ὄπα): before the eyes = the first visible part of the human body or from proso tous opas echein (πρόσω τοὺς ὄπας ἔχειν), having the eyes in front (because only the human face has eyes in front rather than at the sides)	Pantazidou, p. 561 Babiniotis, p. 1181 Etymologikon to mega, p. 691 Scarlatius Byzantius, p. 1203 Orion Thebanus, Etymologicon, p. 94
Trachelos Τράχηλος Neck (Euripides, The Suppliants l. 716)	trecho (τρέχω) = to run, due to its rapid movements or from trachys + helos (τραχύς + ἥλος) = having rough studs, this part being bony.	Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, p. 533 Etymologikon to mega, p. 764
Auchen Αυχήν Neck (Il. 7. 12; Od. 22. 559; Hesiod, Works and Days 813)	ochos (όξος) = chariot, which carries the head or from auchmos (αυχμός) = dry place, (auo , αὔω = to make dry) - auchmen - auchen (αυχμήν - αυχήν), the driest part of the body or from aucheo (αυχέω) = to boast	Etymologikon to mega, p. 174 Zonaras, p. 342 Pantazidou, p. 115
Anthreon Ανθερεών Chin (the area under the beard) (Il. 1. 501, 3. 372, 5. 293)	from antheo (ἀνθέω) = to bloom or flourish, because that is where the hairs of the beard chiefly flourish	Pantazidou, p. 70 Etymologikon to mega, p. 174
Blepharon Βλέφαρον Eyelid (Doric form: glepharon , γλέφαρον) (Il. 10. 187; Od. 9. 389, 17. 490, 23. 33, 20. 54; Aeschylus, Agamemnon 15; Sophocles, Antigone 1302; Euripides, Cyclops 673)	blepo (βλέπω) = to see or blepearon (βλεπέαρον) = eyelid, from aron + blepe (άρον + βλέπε) = raise + see, because on raising it we see	Chantraine, p. 180 Liddell-Scott, I, p. 494 Pantazidou, p. 128 Etymologikon to mega, p. 199 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, p. 27

Brechmos Βρεχμός Top of the head (Il. 5. 586) - Bregma Βρέγμα Batrachomyomachia, 231)	brecho (βρέχω) = to wet, because this is the first part of the head to be wetted by the rain, or because this bone is slower to calcify, making it wet and soft.	Chantraine, p. 195 Etymologikon to mega, p. 212 Orion Thebanus, Etymologicon, p. 34 Liddell-Scott, I, p. 507 Scarlatius Byzantius, p. 237
Gnathos Γνάθος Jaw poetic forms: γναθός, gnathmos (Od. 18. 29, 20. 347; Euripides, Medea 1201) Γένυς, genys (Il. 11. 416; Od. 11. 320)	perhaps from gnamptos (γναμπτός) = bendable	Etymologikon to mega, p. 235, 297 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, p. 297 Zonaras, p. 444
Glene Γλήνη Pupil, Eyeball (Il. 14. 494; Od. 9. 390)	glausso (γλαύσσω) = to gleam glaukopis (γλαυκώπις) = an epithet of Athena (e.g. Il. 1. 206, 2. 166), bright-eyed, with gleaming eyes	Etymologikon to mega, p. 233 Pantazidou, p. 141
Glossa Γλώσσα Tongue (Od. 3. 332, 341; Hesiod, Works and Days 707)	perhaps from glochis (γλωχίς) = a point, tip or from gnosin agousa (γνώσιν ἀγουσα) = making known [what is in the mind]	Chantraine, p. 230 Liddell-Scott, III, p. 535 Etymologikon to mega, p. 235
Encephalos Εγκέφαλος Brain (Il. 3. 300 ; Od. 9. 290, 45; Aristophanes, Clouds 1276)	ho en kephale (ο εν κεφαλή) = that which is inside the head or from keisthai ta fae (κείοθαι τα φάν) = where the eyes lie	Liddell-Scott, II, p. 211 Pantazidou, p. 179 Etymologikon to mega, p. 310 Orion Thebanus, Etymologicon, p. 57
Episkynion Επισκύνιον Skin of the brows (Il. 17. 136; Aristophanes, Frogs 823; Theocritus, Idylls 24)	from the root SKY (ΣΚΥ) – skytos - skylon = skin, by metathesis of l and n. Epi + skynia (επί + σκύνια) = eyebrows), the skin around the eyebrows epi + skyzo (επί + σκύζω) = to scowl	Chantraine, p. 360 Pantazidou, p. 237 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, p. 505 Etymologikon to mega, p. 364 Scarlatius Byzantius, p. 508
Inion Ινίον Nape of the neck (Il. 5. 73 , 14. 495)	isnion (ιονίον) from is (ἰς) = wide sinew, because the sinews pass through there	Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, p. 290 Liddell-Scott, II, p. 529 Scarlatius Byzantius, p. 625 Orion Thebanus, Etymologicon, p. 76 Meletius, p. 54
Krotaphos Κρόταφος Temples (Il. 4. 502, 15. 609 ; Od. 11. 319, 18. 378)	from korsen (κόρσην), korsaphos - kortaphos - krotaphos krotos + -phos (κρότος + -φος) = strike or throb, because they throb as they pulse or because he who strikes them, dies and is stunned	Pantazidou, p. 376 Babiniotis, p. 735 Liddell-Scott, II, p. 781 Meletius, p. 54 Etymologikon to mega, p. 541
Laimos Λαιμός Neck, throat (Il. 13. 388, 19. 209; Od. 22. 15)	lamos (λάμος) = a cleft or gorge or from laein (λάειν) = to enjoy or from lapto (λάπτω) = to lap	Scarlatius Byzantius, p. 778 Pantazidou, p. 384 Orion Thebanus, Etymologicon, p. 94 Etymologikon to mega, p. 558

Deire Δειρή Neck/throat (Homeric term) (Il. 3. 371, 13. 202; Od. 23. 208)	dero (δέρω) = to skin or flay the area from which animals are first skinned	Etymologikon to mega, p. 262 Meletius, p. 91 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, p. 341
Laucanie Λαυκανίη Throat (Homeric term) (Il. 22. 325)	from the root lap/laph (λαππί/λαφ), laphyssso (λαφύσσω) = to gulp or swallow greedily cf. laphygmos (λαφυγμός) = greed	Etymologikon to mega, p. 558 Scarlatius Byzantius, p. 783
Metoron Μέτωπον Forehead (Il. 13. 615, 15. 102, 16. 70, 798, 23. 396)	meta + ops (μετα + ωψ) = eye, face or from hyperon (υπέρωπον) = that which is above the eyes	Pantazidou, p. 423 Babiniotis, p. 853 Etymologikon to mega, p. 581 Liddell-Scott, III, p. 149 Meletius, p. 54 Daremburg, p. 40
Odous Οδούς Tooth (found in Homer and Hesiod as erchos odonton, ἔρκος οδόντων = fence of the teeth) (Il. 4. 350, 9. 409; Od. 1. 64, 3. 230)	from the root DA (ΔΑ), edo (έδω) = to eat or daio (δαίω) = to divide or cut up	Pantazidou, p. 423 Etymologikon to mega, p. 615 Liddell-Scott, III, p. 270
Omnia 'Ομμα Eye (Il. 3. 217; Od. 5. 492) (n. 2)	from the root OP (ΟΠ) = eye (opma - ommatio)	Babiniotis, p. 974 Liddell-Scott, III, p. 306 Pantazidou, p. 466
Ophthalmos Οφθαλμός Eye (Il. 24. 204; Od. 19. 211; Aristophanes, Clouds 363)	from the root OP (ΟΠ) = eye opon thalamoi = chambers of the eyes	Babiniotis, p. 1010 Liddell-Scott, III, p. 391 Pantazidou, p. 492 Zonaras, p. 1489
Ous Ους Ear (Cretan & Laconian aus-aution) (Il. 12. 442, 11. 109, 18. 272, 22. 454, 10. 535; Od. 12. 200; Aeschylus, Persians 605; Sophocles, Antigone 1188)	auo (αύω) = to shout, by transformation of a into o.	Etymologikon to mega, p. 639 Babiniotis, p. 245 Liddell-Scott, III, p. 385
Ophrys Οφρύς Eyebrow (Il. 16. 740, 13. 88, I. 528; Od. 16. 164)	opophryes (ωπόφρυες) = eye-guards, because they guard the eyes from rain and sweat or epi ton opom phyomenoi (επί των ωπών φυόμενοι) = growing above the eyes	Etymologikon to mega, p. 644 Orion Thebanus, Etymologicon, p. 117 Zonaras, p. 1490
Pareia Πάρειά Cheek (Il. 3. 35; Od. 2. 153; Aeschylus, Persians 400, Sophocles, Antigone 783, 1239)	from para + eimi (παρά + εἰμι) = to be beside = the side of the face	Liddell-Scott, III, p. 476 Scarlatius Byzantius, p. 1012

Ris Ρις Nose (Il. 5. 291; Od. 4. 445)	rheo (ρέω) = to flow, because the secretions of the head flow from it	Etymologikon to mega, p. 704
Stoma Στόμα Mouth (Doric form: styma, στύμα) (Il. 14. 467; Theocritus, Idylls 29 l. 25)	temno - toma - stoma (τέμνω – τόμα - στόμα) = to cut or divide, either because it is used to cut food or because it is the only divided part of the face	Etymologikon to mega, p. 728 Pantazidou, p. 597 Orion Thebanus, Etymologicon, p. 145 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, p. 512 Zonaras, p. 1678
Sphondyllos Σφόνδυλος Vertebra (Il. 20. 483) (n. 3)	esphichthai (εσφίχθαι) = to twist	Etymologikon to mega, p. 739 Zonaras, p. 1695
Hyperoa Υπερώα Palate (Il. 22. 495)	hyperoa (υπερώα) = having an upper storey (lit. above the ground, used of buildings) or hyper + eroe (υπέρ + ερωή) = flow (where food flows from)	Orion Thebanus, Etymologicon, pp. 145, 155 Etymologikon to mega, p. 780
Hypopion Υπώπιον Area under the eyes, cheekbones (Il. 12. 463)	hypo + ops (υπό + ωψ) = the area under the eyes (cheekbones)	Pantazidou, p. 656 Etymologikon to mega, p. 784
Phaea Φάεα Eyes (Homeric term) (Od. 22. 15, 17. 39, 19. 417)	from the root PHA (ΦΑ), (phao , φάω = to shine) = shining eyes	Pantazidou, p. 661 Etymologicum Graecae Linguae Gudianum, p. 547 Meletius, p. 68
Pharynx Φάρυγξ (Od. 9. 373, 19. 480; Euripides, Cyclops 215)	From the root PHAR , pharo (ΦΑΡ, φάρω) = to cleave the earth with a plough (pharanx) or from phero (φέρω) = to bring or lead pheretai to pneuma (φέρεται το πνεύμα), the breath is drawn	Etymologikon to mega, p. 160 Pantazidou, p. 662 Orion Thebanus, Etymologicon, p. 161
Cheilos Χείλος Lip (Il. 22. 495; Od. 18. 21; Aristophanes, Acharnes 459)	from the root CHA , chazomai (ΧΑ – χάζομαι) = to gape or yawn or from chaiein logous (χαίειν λόγους) = to utter words	Pantazidou, p. 686 Etymologikon to mega, p. 811
Ops Ωψ Eye, face (Il. 9. 373, 15. 147; Od. 22. 405)	opto (όπτω) = to see	Etymologikon to mega, p. 811

Notes

1. The common root *ghebh(e)l has taken different forms in each Indo-European language: Latin caput, Italian capo, Old German gebal, Old Scandinavian gaf (forehead), Gothic haubit, English head, German haupt, etc.
2. Osse (όοσε) Homeric term in the dual number, meaning "both eyes" (Il. 13. 435, 13. 616, 12. 466, 23. 477, Od. 6. 131). A related term is occos (όκκος), meaning "eye", from which are derived the Latin oculus-i, French oeil, Italian occhio, English eye and German auge.
3. Homer uses various terms for the vertebrae, particularly the cervical vertebrae. For instance, the first cervical vertebra is termed the "last vertebra" (neiaton astragalon, νείατον αστράγαλον (Il. 14. 466). He also uses the term sphondylion (Il. 20. 483) for a cervical vertebra, as opposed to the other dorsal vertebrae (G. Paraskevas, 2000).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ετυμολογία είναι η αναζήτηση του «ετύμου», δηλαδή της αληθινής προέλευσης μιας λέξης ως προς τη μορφή και τη σημασία της, ανιχνεύοντας τις μεταβολές που έχει υποστεί στο πέρασμα του χρόνου.

«Ετυμολογία εστί το εξ αυτής της του πράγματος ονομασίας ευρίσκειν την αυτού ερμηνείαν και το διά τι ούτως ονομάζεται».

(Ωρίωνος Θηβαίου, Περί ετυμολογιών κατά στοιχείον, σελ. 173).

Επειδή αυτό δεν είναι πάντα δυνατό, έχουν προταθεί κατά καιρούς διάφορες παρετυμολογίες για την προέλευση των λέξεων.

Από τους 36 ανατομικούς όρους που αναφέρονται στον πίνακα οι 29 χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα με παραπλήσια έννοια. Οι υπόλοιποι μπορεί να μην εμφανίζονται στη σύγχρονη ιατρική ορολογία με την ίδια μορφή, αλλά επιβιώνουν σε διάφορους τύπους στην ιατρική και στην καθομιλουμένη. Ως παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε την ομηρική λέξη ωψ, που έχει τη σημασία του προσώπου αλλά και των οφθαλμών, απαντά δε μόνο σε αιτιατική πτώση (εις ὥπα ιδέσθαι = να με δει στο πρόσωπο Οδ. x 405, εις ὥπα ἔοικεν = μοιάζει στη όψη Ιλ. Γ 158). Ο τύπος εμφανίζεται σε πολλούς ιατρικούς όρους (π.χ. μύωψ = αυτός που μισοκλείνει τα μάτια), αλλά και στην καθομιλουμένη (καλλωπίζω = φτιάχνω την όψη). Επίσης, ο ομηρικός όρος για τον λαιμό δειρή επιβιώνει στις σύγχρονες λέξεις περιδέραιο, εκδορά κά.

Είναι σημαντικό στην ιατρική γλώσσα να γνωρίζουμε από πού προέρχονται οι λέξεις και οι όροι που χρησιμοποιούμε καθημερινά: «ὅτις παιδεύεται τὴν Νῆσον Εἴτην τῷρ...σκευῇ», όπως λέει ο Επίκτητος (Διατριβάι βιβλ. Α, κεφ. 17, παρ. 12).

Η χρησιμότητα της ιατρικής ορολογίας στην ιατρική εκπαίδευση αποδίδεται στον Ιπποκράτη:

«Αναγκαιότατο ουν τοις την ιατρικήν τέχνην μανθάνουσι προδιδαχθήναι την στοιχείωσιν ως χρηκαλείν έκαστον μόριον του σώματος και γαρ ο θειότατος Ιπποκράτης εν τω περί τόπων των κατά άνθρωπον φρησιν ούτως. Φύσις δε σώματος αρχή του εν ιατρική λόγου»

(Ρούφου Εφεσίου, Περί ονομασίας των του ανθρώπου μορίων, σελ. 22).

Η προσφορά του δε αυτή τονίζεται και από τον Ερωτιανό:

«...επεί γέγονεν ανήρ ομηρικός την φράσιν, και την ονοματοποίαν ευχερής, περιγράψαι και διάνοιαν ικανός, και της κοινής και εις πολλούς πιπτούσης

DISCUSSION

Etymology is the search for the "etymon", i.e. the true derivation of a word as regards its form and meaning, tracing the changes to which it has been subjected over time.

"Etymology is the practice of discovering, through the name of a thing, its meaning and why it is called thus."

(Orion Thebanus, De Etymologiae p. 173).

Since this is not always possible, various paretymologies (or "folk etymologies") have been proposed for the derivation of words at different times.

Of the 36 anatomical terms set out in the table, 29 are still in use today with similar meanings. The remainder may not appear in modern medical terminology in the same form, but they survive in various forms both in medicine and in everyday Modern Greek. One example is the Homeric term ops (ωψ), which means both face and eyes, and is found only in the accusative case (eis opa idesthai, eis ὥπα ιδέσθαι = to look me in the face, Od. 22. 405; eis opa eoiken, eis ὥπα ἔοικεν = of similar features, Il. 3. 158). This form is found in many medical terms (e.g. myops, whence "myopic" = he who has his eyes half-shut) and also in everyday Modern Greek (kallopizo, καλλωπίζω = to beautify one's face). The Homeric term for the throat, deire (δειρή) also survives in Modern Greek perideraio (necklace), ekdora (excoriation), etc.

It is important that we should know the derivation of the medical terms and words we use every day: "the beginning of education is the examination of words", as Epictetus says (Discourses Book I, ch. 17, para. 12).

The use of medical terminology in medical education is attributed to Hippocrates:

"It is absolutely necessary that those learning the art of medicine should first be taught the order of what each part of the body should be called, for the most divine Hippocrates said so in his works on man. The nature of the body is the beginning of medical language."

(Rufus of Ephesus, On the Names of the Parts of the Human Body, p. 22).

The contribution of Hippocrates is also stressed by Erotian:

"...because he was Homeric in expression and had great ease in creating words, he was skilled in description and thought and in selecting the most appropriate from among common and much-used words"

(Erotian, Verbum Hippocraticarum Collectio)

λέξεως εκλέξασθαι την κυριωτέραν»
 (... επειδή υπήρξε ομηρικός στην έκφραση και είχε μεγάλη ευκολία στη δημιουργία λέξεων, ήταν ικανός στην περιγραφή και στη σκέψη και στο να επιλέγει από τις κοινές και πολύχρονες λέξεις την καταλληλότερη)
 (Ερωτιανού, Των παρ' Ιπποκράτει λέξεων συναγωγή).

Ο Αριστοτέλης, όμως, ήταν εκείνος που πρώτος υπέδειξε στους ιατρούς την αναγκαιότητά της:

«πρώτος μεν ο Αριστοτέλης υπέλαβε το διδάξαι τε και συγγράψαι αναγκαίον δε και τοις μεταγενεστέροις ιατροίς έδοξε και αυτοίς τα αυτά πραγματεύεσθαι όπως μη την χείρα επιφέροντες δεικνύωσιν έκαστον των μερών ή των μορίων αλλά εκ της ονομασίας αυτάρκη έχωσιν την δήλωσιν αυτών»
 (Κλαύδιου Γαληνού, Εισαγωγή ή ιατρός, κεφ. ι)

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι «η των ονομάτων επίσκεψις» αποτελεί μία σημαντική πτυχή της εκπαίδευσης της ιατρικής κοινότητας και η παρουσίαση των προτάσεων ετυμολόγησης ανατομικών όρων συμβάλλει στο στόχο αυτό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ/REFERENCES

- Chantraine P: Dictionnaire étymologique de la langue grecque. (ed. Klincksieck). Paris, 1990.
- Darembert C: La Médecine dans Homère ou études archéologiques sur les médecins, l'anatomie, la physiologie la chirurgie et la médecine dans les poèmes homériques, Didier & Cie., Paris, Librairie Académique 1865
- Epictetus / Επίκτητος: Διατριβά, Κάκτος, Αθήνα, 1994. [Discourses, Kaktos, Athens, 1994]
- Erotian: Verbum Hippocraticarum Collectio, Leipzig, 1780.
- Etymologicum Graecae Linguae Gudianum et alia grammaticorum scripta e codicibus manuscriptis nunc primum edita, ed. Weigel, Leipzig, 1818.
- Claudius Galenus (Galen), Opera Omnia, vol. XIV, Introductio sive Medicus, D. Carolus Gottlob Kuhn, Lipsiae, 1827.
- Liddell H, Scott R: Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης. I. Σιδέρης, Αθήναι, 1906. [Great Lexicon of the Greek Language. I. Sideris, Athens, 1906]
- Etymologikon to mega / Μέγα Ετυμολογικόν Λεξικόν [Great Etymological Lexicon], F. Sylburgii (Weigel), Leipzig, 1816.
- Meletius / Μελετίου, Περί της του ανθρώπου κατασκευής [On the Structure of Man]. In Anecdota graeca, ed. J. A. Cramer, vol. III, Oxford University Press, 1836.
- Babiniotis G. / Μπαμπινιώτης Γ: Ετυμολογικό λεξικό, Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα, 2010 [Etymological Dictionary, Lexicology Centre, Athens, 2010]
- Orion Thebanus, Etymologicon, G. Weigel, Lipsiae 1820
- Orion Thebanus, De Etymologiae, exerpta e codice region MMDCX Duodenis scripto, Fr. G. Sturzus. In Orioni Thebani Etymologicon, vol. 3, I. A. G. Weigel, Leipzig, 1820.
- Pantazidou I. / Πανταζίδου Ι: Λεξικόν Ομηρικόν. Σιδέρης, Αθήναι [Homeric Dictionary. Sideris, Athens]
- Paraskevas G / Παρασκευάς Γ: Προβλήματα στη μελέτη της ονοματοθεσίας των αυχενικών σπονδύλων. Ελληνική Ιατρική, 66, 2 (2000), 171-182. [Problems in the study of the nomenclature of the cervical vertebrae. Hellenic Medicine, 66, 2 (2000), 171-182]
- Peraki-Kyriakidou H: Aspects of Ancient Etymologizing. The Classical Quarterly, Vol. 52, No. 2 (2002), pp. 478-493.
- Plato, Cratylus, ed. H. N. Fowler, Harvard University Press, Cambridge MA, London, 1921.
- Rufus of Ephesus, On the Names of the Parts of the Human Body, Gulielmus Clinch, Bettenbam, London, 1726.
- Scarlatus Byzantius / Σκαρλάτου Βυζαντίου, Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσης, A. Koromila, Αθήναι, 1885. [Dictionary of the Greek language, A. Koromila, Athens, 1885]
- Zonaras I: Lexicon, ed. I. A. H. Tittmann, Leipzig, 1808.

Διεύθυνση επικοινωνίας:
Κονσολάκη Ελένη
 Γεωργίου Γεωργιάδου 48
 71305 Ηράκλειο Κρήτη
 Τηλ.: 2810 235720, 6944 590594
 e-mail: ekonsolaki@yahoo.gr

However, it was Aristotle who first demonstrated its necessity to doctors:

"Aristotle was the first to consider teaching and writing to be necessary, and who also caused later doctors to believe it necessary to discuss these things without pointing at each part with the hand, but by using the name, as sufficient in itself to indicate them".

(Galen, *Introductio sive Medicus*, ch. x)

In conclusion, therefore, we can say that the "inspection of names" constitutes an important facet of the training of the medical community, and one to which the presentation of these suggestions on the etymology of anatomical terms will contribute.

Address:
Konsolaki Eleni
 48 G. Georgiadou str.
 71305 Iraklio, Crete - Greece
 Tel: 2810 235720, 6944 590594
 e-mail: ekonsolaki@yahoo.gr